

Glasbeni obiski na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana – doživljanja in opažanja študentov glasbe

107

Katarina Habe

Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo
katarina.habe@ag.uni-lj.si

Nina Suljić

Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo
ns31048@student.uni-lj.si

 © 2025 Katarina Habe in Nina Suljić
<https://doi.org/10.26493/978-961-293-544-3.6>

Poglavje obravnava učinke izvedbe glasbenih obiskov kot oblike glasbenih intervencij na njihove izvajalce (študente glasbe). Namen raziskave je bil preučiti, kaj študenti doživljajo in opažajo med glasbenimi obiski na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana. Glasbene obiske smo teoretično utemeljili izhajajoč iz koncepta skupnostnih glasbenih dejavnosti, ki se izvajajo v živo. V raziskavi je sodelovalo deset študentov Akademije za glasbo UL. Podatki so bili zbrani s pomočjo odprtih vprašalnikov po izvedenih glasbenih obiskih na različnih oddelkih Pediatrične klinike. Uporabljena je bila kvalitativna induktivna tematska analiza po smernicah Virginie Braun in Victorie Clarke (2006). Iz odgovorov smo izluščili štiri osrednje teme: moč glasbe, osebnostna rast študentov, čustveni odzivi študentov ter odzivi socialnega okolja. Ugotovitve potrjujejo pozitiven učinek glasbenih obiskov na študente glasbe, saj so jih spodbudili k osebnostni rasti, doživljanju blagostanja ob deljenju glasbenega poslanstva, zmanjševanju občutkov izvajalske anksioznosti ob nastopanju ter prepoznavanju zdravilne moči glasbe v bolnišničnem okolju na vse socialne deležnike (paciente, njihove starše, zdravstveno osebje in izvajalce glasbenih intervencij). V poglavju izpostavimo pomen vključevanja socialnoterapevtske vloge glasbe v akademsko glasbeno izobraževanje z namenom krepitev blagostanja tako izvajalcev kot prejemnikov glasbenih intervencij.

Ključne besede: glasbeni obiski, glasbene intervencije, pediatrična bolnišnica, študenti glasbe, živa glasba, refleksije študentov

Musical Visits at the Paediatric Hospital of the University Medical Centre Ljubljana – Experiences and Observations of Music Students

This chapter examines the impact of musical visits, as a form of live music intervention, on their performers (music students). The aim of the study was to explore the experiences and observations of students during musical visits at the University Medical Centre Ljubljana's Paediatric Clinic. The concept of live community music activities provides the theoretical framework for these visits. The study involved ten students from the University of Ljubljana, Academy of Music. Data were collected through open-ended questionnaires administered after musical visits in various paediatric wards. Qualitative inductive thematic analysis, following the guidelines of Braun and Clarke (2006), was applied. Four overarching themes emerged: the power of music, students' personal growth, their emotional responses, and the reactions of the social environment. The findings confirm the positive effects of musical visits on music students, stimulating their personal development, enhancing their sense of wellbeing through sharing their musical mission, reducing performance anxiety, and recognising the healing potential of music in the hospital environment for all social stakeholders (patients, parents, medical staff, and music intervention performers). The chapter highlights the importance of integrating the social and therapeutic role of music into academic music education to promote the well-being of both performers and recipients of music interventions.

Keywords: musical visits, music interventions, paediatric hospital, music students, live music, students' reflections

Uvod

Glasbeno izobraževanje na akademski ravni študente pogosto usmerja v doseganje umetniške odličnosti in tehnične virtuoznosti ter spodbuja tekmovalno naravnost. Ta fokus, čeprav nujen za profesionalni razvoj, lahko zasenči eno izmed izvornih funkcij glasbe – spodbujanje zdravja in blagostanja posameznika ter širše skupnosti. Tradicionalne interpretacije vloge glasbe, denimo skozi medicinske in terapevtske prakse, so bile v formalnem glasbenem izobraževanju pogosto zanemarjene oz. marginalizirane.

V zadnjih letih lahko spremljamo porast zanimanja za raziskovanje vpliva glasbe na zdravje in blagostanje (Dingle idr., 2021), zlasti v kontekstu bolnišničnih okolij, kjer izvajanje glasbe presega estetske okvire in postane sredstvo za podporo ter povezovanje (Johnson idr., 2021; Karkar idr., 2021; Lee idr., 2023). Raziskave (Bro idr., 2025; Humphreys

idr., 2019), ki vključujejo glasbene obiske v bolnišnicah, kažejo, da lahko študenti glasbe skozi nastope ob pacientih doživljajo osebnostno rast in zmanjšanje psihičnega stresa ter pridobijo poglobljeno razumevanje terapevtske moči glasbe. Npr., Julia Humphreys idr. (2019) poročajo, da študenti glasbe med bolnišničnimi obiski krepijo samozavest in fleksibilnost v glasbenem izražanju ter razvijajo sposobnosti čustvene in komunikacijske prisotnosti v realnem času. Podobno kvalitativna raziskava na Danskem z naslovom »Live Music in the ICU« (Bro idr., 2025) razkriva, da študentske izkušnje vključujejo občutek povezanosti in odprtosti neznaneu ter spremembo glasbene identitete.

S tem prispevkom želimo opozoriti, da glasbeniki skozi dolgoletno izobraževalno usmeritev k virtuoznosti in perfekcionizmu pogosto pozabijo na temeljno socialnoterapevtsko vlogo glasbe – spodbujanje zdravja, čustvene podpore in družbenega blagostanja. Izpostaviti želimo, kako pomembno je, da glasbenoizobraževalne institucije tretjega tisočletja spodbujajo vrednote, ki presegajo storilnostno naravnost, in da se glasbeniki zavedajo svoje pomembne vloge pri soustvarjanju zdravju podpornega družbenega okolja.

Poglavje se konkretno osredinja na vlogo glasbenih obiskov študentov glasbe v pediatričnem okolju in odgovarja na vprašanje, kako so študenti doživljali učinke lastnega glasbenega muziciranja na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana. Z raziskavo smo želeli osvetliti običajno zaposlavljeno perspektivo izvajalcev glasbenih intervencij v obliki glasbenih obiskov.

V teoretičnem uvodu najprej predstavimo glasbene intervencije v obliki glasbenih obiskov kot vrsto skupnostnih glasbenih dejavnosti (angl. *community music activities*), nato predstavimo učinke teh dejavnosti v bolnišničnem okolju, na koncu pa opredelimo vlogo glasbenih izvajalcev v bolnišničnem okolju in učinke izvedbe glasbenih obiskov na njih same.

Glasbeni obiski v bolnišničnem okolju kot oblika skupnostnih glasbenih dejavnosti

Glasbene obiske kot vrsto glasbenih intervencij lahko teoretično utemeljimo kot obliko skupnostnih glasbenih dejavnosti. Le-te imajo sledeče ključne značilnosti: (1) udeleženci sodelujejo skupaj v glasbenih dejavnostih, kot so izvajanje, ustvarjanje, improvizacija; glasba se prilagaja zmoglostim skupine glasbenih izvajalcev; poudarek je bolj na procesu kot rezultatu glasbenega ustvarjanja; (2) glasbene dejavnosti se izvajajo z namenom izboljšanja dobrega počutja udeležencev, ustvarjanja medsebojne povezanosti in razumevanja; glasba služi kot orodje za razvoj

skupnosti; (3) skupnostne glasbene dejavnosti krepijo ustvarjalnost, samospoštovanje, samozavest in umetniško identiteto sodelujočih (osebna rast) (Higgins, 2012).

Soo Yon Yi in Aimee Jeehae Kim (2023) sta izvedli pregledno raziskavo o implementaciji in strategijah skupnostnih glasbenih dejavnosti za spodbujanje blagostanja. Avtorici navajata, da se kot izvajalci teh dejavnosti najpogosteje pojavljajo profesionalni glasbeniki, učitelji glasbe, glasbeni terapevti ter ljubiteljski glasbeniki. Skupnostne glasbene dejavnosti so raznolike, pri čemer zaradi dostopnosti izstopa petje. Ker je petje dostopna dejavnost, sodelovanje omogoča tudi bolnikom z večjimi telesnimi ali kognitivnimi omejitvami (Clark in Harding, 2011). Skupnostne glasbene dejavnosti vključujejo različne starostne skupine in segajo dlje od običajnih glasbenih intervencij. Njihovi najpogostejši cilji so spodbujanje dobrega počutja, izboljšanje kakovosti življenja, socialna podpora, socialna vključenost, krepitev odnosov in socialne interakcije ter podpora skupnosti. Skupnostne glasbene dejavnosti torej krepijo dobro počutje posameznikov in skupnosti ter prinašajo koristi na telesnem, kognitivnem, čustvenem, socialnem in psihološkem področju. Raziskave poročajo tudi o kompleksnejših koristih, kot so socialna podpora, medosebni odnosi, občutek vključenosti in dosežka ter lažje obvladovanje čustev, kar je odvisno od potreb in okoliščin (Clark in Harding, 2011).

Glasbene intervencije v pediatričnih bolnišnicah so se izkazale za posebej učinkovite, kadar temeljijo na načelih skupnostnih glasbenih dejavnosti (Apps in Sunderland, 2021; Bro idr., 2022; Preti in Welch, 2013; Sampaio, 2023). Takšen pristop presega klasično razumevanje glasbenega nastopanja, saj vključuje aktivno soustvarjanje in interakcijo med izvajalci, pacienti, njihovimi svojci ter zdravstvenim osebjem. Rezultati raziskav kažejo, da skupnostne glasbene dejavnosti pomembno prispevajo k ustvarjanju prijaznejšega in manj stresnega bolnišničnega okolja, zmanjšujejo anksioznost in zaznavanje bolečine pri otrocih ter spodbujajo občutek povezanosti med vsemi udeleženi. Glasba v skupnem soustvarjanju postane učinkovito orodje za krepitev psihološkega blagostanja in izboljšanje komunikacije ter čustvene podpore vseh socialnih deležnikov v pediatričnih bolnišnicah.

Učinki vključevanja žive glasbe v bolnišnično okolje

Številne raziskave potrjujejo, da ima v živo izvedena glasba pozitivnejše učinke kot posneta (Frühholz idr., 2014; Loewy idr., 2021; Pautex in Barazzoni, 2025; Podsiadlo idr., 2020; Wal-Huisman idr., 2023).

Pia Dreyer idr. (2024) v raziskavi ugotavljajo, da večina bolnikov, sodelujočih v v živo izvedenih glasbenih intervencijah, glasbo doživlja

zelo pozitivno. Starejši bolniki so glasbeno izkušnjo opisovali kot prijetno, sproščujočo, kot odmik od bolnišničnega vsakdana, čustveno. Mnogi so se nanjo odzvali z gibom in s petjem. Avtorji so poročali tudi o povezavi med stopnjo bolezní in doživljanjem glasbe pri bolnikih. Dolgotrajno in težje bolni sodelujoči so glasbo pogosto doživljali intenzivneje, prav tako pa so jo tudi pogosteje zavrnilí, saj so bili zaradi slabega počutja za poslušanje nastopa pretrujeni.

Kristy Apps in Naomi Sunderland (2021) navajata, da glasbene intervencije v obliki živih glasbenih nastopov ustvarjajo družabno okolje in pripomorejo k vzpostavljanju neformalnih stikov, kar opažajo pediatrični bolniki, njihovi starši ali skrbniki, zaposleni in glasbeniki sami. V živo izvedena glasba pa naj bi poleg distrakcije in sprostitve hospitaliziranim otrokom in njihovim staršem v nekaterih primerih omogočila tudi prvi stik z živo glasbo ter z igranjem na inštrumente v skupini in s tem prevzela vlogo neformalnega glasbenega izobraževanja (Preti in Welch, 2011, 2013).

Margrethe Langer Bro idr. (2017) glasbene intervencije pojmujejo kot glasbene odmore, ki predstavljajo pozitivno in dobrodošlo spremembo v sicer stresnem in rutinskem okolju zdravljenja. Živa glasba ustvarja trenutek oddiha od zdravljenja in pomeni preusmeritev iz stresnega okolja. Glasbene intervencije, prilagojene pacientom, spodbujajo dobro počutje in vplivajo na izboljšanje odnosov med bolniki ter medicinskimi sestrami.

Pri mladih bolnikih z rakom v procesu aktivnega zdravljenja je bil opazen pozitiven vpliv živih glasbenih intervencij pri premagovanju tesnobe, lažšanju bolečin in dvígu razpoloženja (Bro idr., 2017). Pozitivni učinki pri izboljšanju počutja so bili dokazani tudi pri pediatričnih bolnikih v procesu hemodialize, pri čemer je bila potencialna nizka cenovna dostopnost žive glasbe izpostavljena kot prednost pred ostalimi metodami (Silletti idr., 2023). Pozitivni učinki glasbe, izvajane v živo, so se v bolnišničnem okolju pokazali tudi pri starših hospitaliziranih otrok, kar je posledično vplivalo na otroke. Pooja Santapuram idr. (2021) so potrdili, da je dobro počutje staršev tesno povezano z dobrobitjo otrok v predoperativnem procesu, saj obstaja močna korelacija med stopnjo anksioznosti otrok in njihovih staršev. Poleg tega starši in skrbniki otrok z dolgotrajno hospitalizacijo poudarjajo tudi praktično vrednost glasbenih intervencij, saj jim omogočajo spoznavanje otrokovega glasbenega repertoarja in odzivov nanj, kar lahko uporabijo pri podpori otrok med stresnimi medicinskimi postopki (Preti in Welch, 2011, 2013). Nenazadnje v živo izvedene glasbene intervencije vplivajo tudi na zaposlene. Wonhwa Ko in Norma Kiser-Larson (2016) v svoji raziskavi ugotavljata,

da več kot polovica zdravstvenega osebja na oddelku za pediatrično onkologijo delo zaradi svojih značilnosti doživlja zelo stresno, predvsem zaradi izzivov, kot je težak potek bolezni ali celo izguba bolnika. Glasba lahko ponudi čustveno podporo tudi zaposlenim in prispeva k ustvarjanju prijetnejšega delovnega okolja.

Glasbeni izvajalci v pediatričnem okolju

Vloga glasbenih izvajalcev v pediatričnem okolju je v znanstveni literaturi razmeroma slabo dokumentirana, saj izvajalci delujejo pretežno kot prostovoljci ali izven uradnih programov. Kljub temu obstoječe raziskave nakazujejo potencial profesionalnega vključevanja glasbenikov v bolnišnično okolje (Preti in Welch, 2013). Glasbene intervencije v obliki glasbenih obiskov v bolnišničnem okolju, ki jih opisuje literatura, imajo nekaj podobnosti z glasbeno terapijo, saj se pri obeh lahko pojavljajo dejavnosti, kot sta glasbena improvizacija in petje znanih pesmi. Vendar teh področij ne gre zamenjevati. Čeprav glasbeni izvajalci, vključeni v raziskave, opažajo terapevtske učinke svojih nastopov, svojega dela nimajo za glasbeno terapijo. Slednja namreč zahteva profesionalnega glasbenega terapevta. Cilj njihovih nastopov ni glasbena terapija, ampak oblika distrakcije in sprostitve čustev pacientov (Preti in Welch, 2013).

Glasbeniki so visoko motivirani posamezniki. Želijo nastopati v različnih okoljih, pogosto pa njihova motivacija izvira iz močnih moralnih, včasih tudi duhovnih ali verskih nazorov (Preti in Welch, 2013). Na motivacijo bi lahko vplivalo tudi njihovo doživljanje glasbenih intervencij.

Kristy Apps in Naomi Sunderland (2021) v svoji raziskavi ugotavljata, da so se glasbeniki kot izvajalci žive glasbe v bolnišničnem okolju počutili cenjene in zaželeni, opazali pa so pozitivne učinke svoje izvedbe. Izvajalci ob izvedbi opazajo tudi pomen različnih glasbenih in socialnih veščin, kot so empatija, odprtost, prilagodljivost, smisel za humor, komunikacijske spretnosti, ter poznavanja pravil zdravstvenega sistema. Vse naštetu pomembno vpliva na kakovost izvedbe (Preti in Welch, 2013). Slednja je, po mnenju bolnikov in medicinskih sester, vključenih v raziskave, ključnega pomena za celovito izkušnjo, izvajalci pa morajo pri tem slediti tudi avtentičnosti in notranji intuiciji (Broidr., 2022).

Skupine hospitaliziranih bolnikov pogosto niso homogene in se, skladno z literaturo o razvoju glasbene identitete in glasbenih preferenc starostnih skupin, razlikujejo. Dobrodošel je pester in raznolik repertoar, ki vsebuje tudi sodobnejšo in popularno glasbo. Poznavanje glasbe in

vključenost z malimi inštrumenti sta pomembna dejavnika pri ohranjanju otrokove pozornosti in interesa za glasbeno interakcijo (Preti in Welch, 2011, 2013). Po drugi strani pa Margrethe Langer Bro idr. (2022) opozarjajo na pozitiven učinek izmenjevanja znane in neznane glasbe, saj to pri bolniku vzbuja radovednost.

Naj za konec teoretičnega uvoda izpostavimo dve raziskavi (Bro idr., 2025; Humphreys idr., 2019), ki se navezujeta neposredno na raziskovalni problem, na katerem temelji tudi naša raziskava, in sicer na doživljanje in na učinke glasbenih intervencij v bolnišničnem okolju na študente glasbe.

Margrethe Langer Bro idr. (2025) so s fenomenološko raziskavo ugotavljali, kako 26 študentov glasbe doživlja umetniško prakso in prilagajanje bolnišničnemu okolju. V okviru programa glasbenih intervencij na oddelkih intenzivne nege na Danskem so študenti razvili večjo osebno, strokovno in umetniško zavest, poudarjeno občutljivost ter sposobnost ustvarjanja umetniškega toka. Analiza je razkrila sledeče teme: odprtost za neznano, intimno in iskreno glasbo, občutljivost za prostor, človeško povezanost ter širjenje glasbene identitete. Avtorji poudarjajo pomen vključevanja umetniških in refleksivnih praks v visokošolske programe za glasbenike, ki lahko prispevajo k večjemu blagostanju in povezanosti v zdravstvu.

Julia Humphreys idr. (2019) navajajo, da učenje skupaj s profesionalnimi glasbeniki na bolnišničnih oddelkih študentom medicine in glasbe omogoča razvijanje novih pristopov h komunikaciji, kjer je glasbeno ustvarjanje osrednji del učenja in refleksije. Glasbeni obiski pomagajo zmanjševati izvajalsko anksioznost, saj pozornost preusmerjajo s tehnične popolnosti k osebnemu, odzivnemu pristopu, ki temelji na improvizaciji, poslušanju in interakciji s pacienti. Glasbeni študenti odkrivajo nove načine muzikalnega izražanja, študenti medicine pa razvijajo veščine neverbalne obposteljne komunikacije in razumevanje celostne oskrbe bolnikov. Izkušnja povečuje samozavest pri nastopanju in komunikaciji ter krepi dobro počutje in odpornost študentov.

Kot lahko razberemo iz raziskav, katerih ugotovitve smo povzeli v teoretičnem uvodu, imajo glasbene intervencije pozitivne učinke na vse socialne deležnike v bolnišničnem okolju – na izvajalce glasbenih intervencij, na pediatrične bolnike in njihove starše ter na zdravstveno osebje v bolnišnicah. Gre za interaktivni odnosni preplet, kjer je glasba sredstvo povezovanja z namenom spodbujanja zdravja in celostnega blagostanja vseh vključenih v proces bolnišničnega zdravljenja. Še posebej »zdravilno« vlogo odigrajo v živo izvedene glasbene dejavnosti, ki v glasbeno soustvarjanje povabijo več socialnih deležnikov.

1.4 Raziskovalni problem

V obstoječi literaturi so raziskave učinkov glasbenih intervencij v bolnišničnem okolju pretežno usmerjene v vpliv na paciente, njihove svojce ali zdravstveno osebje, medtem ko je perspektiva izvajalcev tovrstnih intervencij pogosto prezrta. Pričujoča raziskava se zato osredotoča na to spregledano dimenzijo – na doživljanje in refleksijo izvajalcev glasbenih obiskov, natančneje študentov glasbe, ki izvajajo glasbene obiske na pediatrični kliniki. Raziskovalni problem je izhajal iz vprašanja, kako študenti glasbe doživljajo izvajanje glasbenih intervencij v kliničnem okolju, katere odzive okolja zaznavajo kot pomembne ter kakšen pomen imajo ti nastopi za njihov osebni in glasbeni razvoj. Poseben poudarek je bil namenjen razumevanju, na kakšen način jih tovrstna izkušnja opolnomoči kot umetnike in kot mlade posameznike v procesu profesionalne ter osebnostne rasti.

Namen raziskave in raziskovalna vprašanja

Namen raziskave je bil preučiti skupnostno usmerjene glasbene obiske kot specifično obliko glasbenih intervencij ter njihovo učinkovitost z vidika izvajalcev – študentov glasbe. Osredotočili smo se na doživljanje študentov glasbe med izvajanjem glasbenih obiskov na pediatrični kliniki ter na njihova opažanja in refleksije o vplivu teh nastopov na okolje in na njih same kot glasbenike.

Izhajajoč iz namena raziskave smo si zastavili sledeča raziskovalna vprašanja:

- RV1: Kako so študenti glasbe doživeli glasbene obiske na Pediatrični kliniki UKC?
- RV2: Pri katerih socialnih deležnikih (sonastopajoči, bolniki, starši, zdravstveno osebje) so študenti najbolj zaznali učinke glasbenih obiskov in katere učinke so zaznali?
- RV3: Ali se je doživljanje glasbenih obiskov študentov razlikovalo glede na različne pediatrične oddelke?

Metode

V raziskavi je bila uporabljena kvalitativna tematska analiza po smernicah Virginie Braun in Victorie Clarke (2006), ki jo natančneje opišemo v postopku obdelave podatkov.

Preglednica 1 Osnovni demografski podatki o študentih

Študent	Letnik in smer študija	Oddelek nastopa	Datum glasbenega obiska
1	Ž 3. letnik glasbene pedagogike	• Klinični oddelek (KO) za gastroenterologijo, hepatologijo in nutricionistiko • Služba za pljučne bolezni • KO za alergologijo, revmatologijo in klinično imunologijo • KO za intenzivno terapijo otrok • Glavna čakalnica	6. 12. 2024
2	Ž 2. letnik magistrskega študija glasbene pedagogike	• Služba za radiologijo • Otroška kirurgija	18. 12. 2024
3	Ž 3. letnik glasbene pedagogike	• KO za gastroenterologijo, hepatologijo in nutricionistiko • Služba za pljučne bolezni • KO za alergologijo, revmatologijo in klinično imunologijo • KO za intenzivno terapijo otrok • Glavna čakalnica	6. 12. 2024
4	Ž 3. letnik glasbene pedagogike	• KO za gastroenterologijo, hepatologijo in nutricionistiko • Služba za pljučne bolezni • KO za alergologijo, revmatologijo in klinično imunologijo • KO za intenzivno terapijo otrok • Glavna čakalnica	6. 12. 2024
5	Ž 2. letnik glasbene pedagogike	• Ambulantni trakt • KO za endokrinologijo, diabetes in bolezni presnove	10. 12. 2024
6	Ž 2. letnik magistrskega študija inštrumentalne in pevske pedagogike	• Služba za radiologijo • Služba za otroško psihiatrijo	10. 12. 2024
7	M 1. letnik jazz bobnov	• Služba za radiologijo • KO za otroško hematologijo in onkologijo	11. 12. 2024
8	Ž 2. letnik magistrskega študija glasbene pedagogike	• Glavna avla • KO za nefrologijo	19. 12. 2024
9	M 1. letnik jazz kitare	• Služba za radiologijo • KO za otroško hematologijo in onkologijo	11. 12. 2024
10	M 2. letnik magistrskega študija glasbene pedagogike	• KO za intenzivno terapijo otrok • KO za alergologijo, revmatologijo in klinično imunologijo	15. 12. 2024

Vzorec

V raziskavo je bilo vključenih deset študentov glasbe, ki so v okviru predmeta Uporabni vidiki psihologije glasbe na Akademiji za glasbo Univerze v Ljubljani pod mentorstvom izr. prof. dr. Katarine Habe izvajali obiske na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana. Zajeli smo študente različnih letnikov in študijskih smeri. Po vsakem glasbenem obisku so ti izpolnili vprašalnik odprtega tipa, kjer so opisali svoje doživljanje in opažanja. Sodelovali so prostovoljno, v raziskavi pa je bila zagotovljena anonimnost. V preglednici so študenti označeni s števili od 1 do 10.

V preglednici 1 predstavljamo osnovne demografske podatke o študenih.

Merski instrumentarij

Za namen zbiranja podatkov je bil oblikovan vprašalnik odprtega tipa, ki je vseboval šest vprašanj.

- Kako si doživel/-a nastop?
- Katera čustva so se porajala v tebi ob nastopanju?
- Katere misli so bile v tebi prisotne ob nastopu?
- Kaj se te je najbolj dotaknilo (kakšen morebiten zanimiv dogodek na nastopu, ki si si ga zapomnil/-a)?
- Kaj si opazil/-a v okolici (pri otrocih, starših, zaposlenem osebju) ob nastopu?
- Posebna opažanja?

Postopek zbiranja podatkov

Podatke so zbirali študenti Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani. Izpolnjevali so refleksije nastopov v obliki vprašalnika odprtega tipa. Študenti so po nastopu individualno izpolnili vprašalnik v pisni obliki. Podatki so bili beleženi po izvedenih glasbenih obiskih, ki so potekali v različnih oddelkih Pediatrične klinike UKC Ljubljana. Obiski študentov so potekali od decembra 2024 do marca, 2025. V raziskavo je vključenih deset študentov, analizirali smo refleksije po njihovem prvem glasbenem obisku Pediatrične klinike.

Postopek obdelave podatkov

Za analizo podatkov smo uporabili metodo kvalitativne tematske analize po smernicah Virginie Braun in Victorie Clarke (2006), ki vključuje šest stopenj: seznanjanje s podatki, kodiranje, iskanje tem, pregledovanje

Preglednica 2 Prikaz oblikovanih osrednjih tem in kategorij drugega reda v tematski analizi

Teme	Kategorije
Moč glasbe	Glasba kot sredstvo za sprostitev Glasba kot sredstvo za osrečevanje Povezovanje
Osebnostna rast in samorefleksija	Spoznanje in refleksija moči glasbe Prepoznavanje potrebe po glasbi in želja po ponovitvi Refleksija nastopa Spoznanje in spodbujanje vrednote zdravja
Čustveni odzivi študentov	Empatija Občutek dobrega dela Izrazito pozitivni občutki Občutek odgovornosti Negativni občutki
Odzivi socialnega okolja	Sprememba čustvenega odzivanja Hvaležnost in zadovoljstvo Sodelovanje Negativen odziv

tem, opredelitev in poimenovanje tem ter končno poročanje. Analiza je potekala induktivno, kar pomeni, da so bile teme razvite neposredno iz podatkov, brez vnaprejšnjih teoretičnih okvirov. S tematsko analizo smo oblikovali 53 kod oz. kategorij prvega reda, ki se združujejo v 16 kategorij drugega reda. Iz odgovorov so se razvile štiri osrednje teme: moč glasbe, osebna rast študentov, čustveni odzivi študentov ter odzivi okolja. V preglednici 2 predstavljamo štiri osrednje teme in kategorije drugega reda, ki so se oblikovale v raziskavi. V rezultatih bomo podrobneje analizirali tudi kategorije prvega reda. Citate udeležencev bomo pri predstavitvi rezultatov prikazali v navednicah v oklepaju, npr. »(1, M)«, kjer številka predstavlja zaporedno številko udeleženca, črka pa spol.

Rezultati

V nadaljevanju predstavljamo rezultate kvalitativne tematske analize, ki je razkrila štiri osrednje tematske sklope: moč glasbe, osebna rast in samorefleksija študentov, čustveni odzivi študentov ter odzivi socialnega okolja. Vsaka tema vključuje več kategorij, ki ponazarjajo raznolike vidike doživljanja in opažanja študentov med nastopi. Rezultati ponujajo vpogled v subjektivne izkušnje izvajalcev in potrjujejo pomembno vlogo

žive glasbe v kliničnem okolju. Podprti so s citati iz refleksij študentov, ki so označeni s šifro po načelu »številka študenta, spol«, pri čemer so študenti označeni s številko od 1 do 10, oznaki M in Ž pa označujeta moški oz. ženski spol.

Moč glasbe

V okviru teme *Moč glasbe* ugotavljamo, da je bila glasba opisana kot sredstvo sprostitve, zmanjševanja napetosti in ustvarjanja pozitivnega vzdušja.

Glasba kot sredstvo za sprostitev

V okviru kategorije drugega reda *Glasba kot sredstvo za sprostitev* so študenti v svojih refleksijah izpostavili številne načine prispevanja glasbe k sprostitvi navzočih v bolnišničnem okolju. V odgovorih so opisovali, da je glasba bolnikom, njihovim staršem in osebju pomagala pri občutenju brezskrbnosti, sprostitve ter olajšanja. Udeleženci so izpostavili različne načine sproščanja ob živi glasbi. Prepoznane so bile kode *sprememba iz zaskrbljenosti v brezskrbnost, umirjanje skrbi v stresnem kliničnem okolju, sprostitev osebja, občutek olajšanja pri vseh navzočih in popestritev dneva v sicer monotonem okolju*.

Nekateri udeleženci so pri poslušalcih opazili *spremembo iz zaskrbljenosti v brezskrbnost*:

Nastop sem doživel drugače od preostalih nastopov, ki jih imam. Videl sem, kako lahko glasba prebudi čustva in pozitivne občutke v otrocih, ki so tam zaskrbljeni in jih glasba popelje v nek svet brez skrbi. (9, M)

Preglednia 3 Prikaz kategorij prvega in drugega reda teme Moč glasbe

Tema	Kategorije drugega reda	Kategorije prvega reda
Moč glasbe	Glasba kot sredstvo za sprostitev	• Sprememba iz zaskrbljenosti v brezskrbnost • Umirjanje skrbi v stresnem kliničnem okolju • Sprostitev osebja • Občutek olajšanja pri vseh navzočih • Popestritev dneva v sicer monotonem okolju
	Glasba kot sredstvo za osrečevanje	• Sreča otrok po skladbi • Veselje staršev ob glasbi • Izboljšanje razpoloženja v prostoru
	Povezovanje	• Povezovalna klima • Občutek skupnosti • Telesni stik

V povezavi s tem sta bili večkrat opaženi kodi *umirjanje skrbi v stresnem okolju* in *sprostitev osebja*:

Ob nastopu se je čutil občutek olajšanja pri vseh (starših, zaposlenih in tudi pacientih). Zdelo se je, kot da so za trenutek vsi odmislili del svojih skrbi in se prepustili trenutku. (8, Ž)

Izvajalci so opazili tudi, da je glasba popestrila dan v sicer monotonem bolnišničnem okolju:

Nastop, čeprav kratek, je predstavljal popestritev njihovega vsakdana, vsi so bili zelo hvaležni za te trenutke. (1, Ž)

Moč osrečevanja skozi glasbo

Študenti so poročali, da je glasba navzočim prinašala radost. Opazili so nasmeh, sproščenost in izboljšano razpoloženje, ki jih je povzročila izvedba glasbenega programa. V okviru kategorije drugega reda *Moč osrečevanja skozi glasbo* so bile prepoznane kode *sreča otrok po skladbi*, *veselje staršev ob glasbi* in *izboljšanje razpoloženja v prostoru*.

Študenti so opazili vpliv izbire skladbe na počutje poslušalcev. Opazili so *srečo otrok po izvedbi skladb*:

Po takšni izkušnji šele zares opaziš, kakšno moč ima glasba, saj iz prve roke vidiš nasmeha na obrazu vseh otrok, tudi tistih, ki so prišli objokani ali slabe volje. (1, Ž)

Opažen je bil vpliv glasbenih obiskov na veselje staršev, prepoznana je bila koda *veselje staršev ob glasbi*:

Vsi zgoraj naštetih so nas bili zelo veseli, najverjetneje smo bili ravno mi tisti, ki smo jim za nekaj trenutkov polepšali bivanje v bolnišnici. (4, Ž)

Prepoznan je bil tudi vpliv glasbe na prostor, študenti so opazili *izboljšanje razpoloženja v prostoru*:

Prvi nastop je bil v sobici z dvema deklicama, kjer so bili njeni starši zelo veseli. Prav tako je bilo na drugi lokaciji, kjer se je čutilo povsem drugačno vzdušje po našem nastopu. (10, M)

Povezovanje

Tretja funkcija glasbe, ki so jo izpostavili udeleženci, je bilo povezovanje med ljudmi v prostoru (med otroki, starši, osebjem in nastopajočimi). Otroci so se skozi glasbo povezovali z nastopajočimi, še posebej, če jim

je bila skladba poznana. Študenti so opazili potrebo po povezovanju v takšnem okolju. V okviru kategorije drugega reda *Povezovanje* so bile najdene kode *povezovalna klima, občutek skupnosti in telesni stik*.

Glasba je poslušalce spodbudila k participaciji in predvsem bolniki so se odzvali tudi z gibom in s petjem, s tem so se povezovali z izvajalci žive glasbe. Glasba je spontano ustvarjala *povezovalno klimo*:

Na nastopu se me je zagotovo najbolj dotaknil trenutek, ko sta dve dekleti želeli zapeti skupaj z nami »Mačka Murija«. Vsi smo uživali v soustvarjanju, se med seboj povezali in začutili pristno, pozitivno energijo. (8, Ž)

Tudi izvajalci sami so čutili moč povezovanja skozi glasbo, pri čemer so pogosto izražali *občutek skupnosti*:

V prihodnje si želim otroke s petjem ali igranjem bolj vključiti in jim pokazati, da glasba združuje ljudi in da je prav vsak izmed nas pomemben, saj s svojo angažiranostjo obogati vzdušje. Potrebujemo drug drugega. (6, Ž)

Glasba je presegla estetsko funkcijo, saj je postala orodje za gradnjo odnosov in človeške bližine. Slednja se je še posebej izražala skozi *telesni stik*.

Vsem glasba pričara nasmeh na obraz, otroci in starši si začnejo izkazovati naklonjenost na fizičen način (z objemanjem, plesanjem, gibanjem ob glasbi ...). (9, Ž)

Osebnostna rast in samorefleksija

V okviru druge teme, *Osebnostna rast in samorefleksija*, so se razvile kategorije drugega reda *Spoznanje in refleksija moči glasbe, Prepoznavanje potrebe po glasbi in želja po ponovitvi ter Spoznanje in spodbujanje vrednote zdravja*. Ti odzivi kažejo, da študenti sprva niso vedno prepoznali pomena svojega nastopa, vendar so ravno skozi čustvene odzive okolice (nasmeh otroka, solze staršev, aplavz zaposlenih) prišli do razumevanja vpliva žive glasbe.

Spoznanje in refleksija moči glasbe

Študenti so po nastopu skozi refleksijo prišli do spoznanj, da ima glasba lahko učinke na različnih področjih. Skozi izkušnjo se je pogosto pojavilo novo zavedanje moči glasbe. Znotraj kategorije drugega reda *Spoznanje in refleksija moči glasbe* smo našli kode *prebujanje pozitivnih čustev, deljenje ljubezni in presenečenje nad močjo glasbe*.

Preglednica 4 Prikaz kategorij prvega in drugega reda teme Osebnostna rast in samorefleksija

Tema	Kategorije drugega reda	Kategorije prvega reda
Osebnostna rast in samorefleksija	Spoznanje in refleksija moči glasbe	Prebujanje pozitivnih čustev Deljenje ljubezni Presenečenje nad močjo glasbe
	Prepoznavanje potrebe po glasbi in želja po ponovitvi	Potreba po pomoči staršem otrok v bolnišnici Potreba po glasbenih intervencijah v bolnišnicah Želja po ponovitvi
	Refleksija nastopa	Refleksija po nastopu Tehnična dovršenost
	Spoznanje in spodbujanje vrednote zdravja	Hvaležnost za zdravje Spoznanje vrednote zdravja

121

Študenti so spoznali, da glasba pri otrocih v bolnišničnem okolju lahko *prebudi pozitivna čustva*.

Nastop sem doživel drugače od preostalih nastopov, ki jih imam. Videl sem, kako lahko glasba prebudi čustva in pozitivne občutke v otrocih, ki so tam zaskrbljeni in jih glasba popelje v nek svet brez skrbi. (9, M)

Čeprav so nekateri študenti sprva dvomili v učinke glasbe, so skozi refleksijo spoznali, da ima glasba pozitiven vpliv. Prepoznali smo kodo *presenečenje nad močjo glasbe*:

Mogoče se mi je največkrat med nastopom pojavilo vprašanje, če smo staršem in osebju v napoto in če res v tistem trenutku potrebujejo glasbo, ampak je odziv pokazal, da lahko glasba res razbremeni vsaj delček skrbi, ki jih prestajajo. (10, M)

Nekateri so spoznali, da s pomočjo glasbe lahko širijo dobro. Študenti so poročali, da jim je glasba omogočila *deljenje ljubezni*, ki so jo občutili med izvajanjem glasbe:

Čutila sem veliko topline, na trenutke sem bila malo čustvena, kar mi je bilo pričakovano, na splošno pa sem čutila samo pozitivna čustva. Občutila sem, da imam v sebi veliko ljubezni, ki jo lahko delim z drugimi, in preko glasbe lahko to dosežemo. (2, Ž)

Prepoznavanje potrebe po glasbi in želja po ponovitvi

V okviru kategorije drugega reda *Prepoznavanje potrebe po glasbi in želja po ponovitvi* sta se razvili kodi *potreba po pomoči staršem otrok v bolnišnici* ter *potreba po glasbenih intervencijah v bolnišnicah*.

Nekateri študenti reflektirajo širši pomen glasbenega obiska. Med nastopom so prepoznali *potrebo po glasbenih intervencijah v bolnišnicah*:

Menim, da resnično moramo delati na tem, da se čim večkrat zberemo in otrokom, staršem, delavcem večkrat popestrimo dan na takšen način. Takšne okolice rabijo glasbo, rabijo popestritev. (2, Ž)

Potrebo po glasbeni podpori so študenti opazili tudi pri starših hospitaliziranih otrok. Študenti so prepoznali *potrebo po pomoči staršem otrok v bolnišnici*:

V takih situacijah ne smemo zanemariti staršev, ki jim je zaradi otrokove bolezni velikokrat izjemno težko. (5, Ž)

Preglednica 5 Prikaz kategorij prvega in drugega reda teme
Čustveni odzivi študentov

Tema	Kategorije drugega reda	Kategorije prvega reda
Čustveni odzivi študentov	Empatija	Sočustvovanje s starši Empatija do otrok Sočustvovanje z zaposlenimi Čustva na robu joka Ganjenost
	Občutek dobrega dela	Deljenje dobre volje Doživljanje nastopa kot lepe geste
	Izrazito pozitivni občutki	Zrcaljenje pozitivnih občutkov otrok Pozitivno doživetje nastopa Občutek sreče Občutek topline
	Občutek odgovornosti	Občutek odgovornosti osrečevanja kot glasbenik Občutek odgovornosti do kvalitetnega nastopa
	Negativni občutki	Napetost znotraj skupine Preobremenjenost Zaskrbljenost za izvedbo nastopa Žalost

Refleksija nastopa

Znotraj kategorije drugega reda *Refleksija nastopa* sta bili opaženi kodi *refleksija po nastopu* in *tehnična dovršenost*. Udeleženci so izrazili mnenja o uspešnosti nastopa in občutkih po izvedbi.

Študenti so o nastopu razmišljali še dolgo po izvedbi. Doživljali so *refleksijo po nastopu*:

Zelo mi je všeč izkušnja, saj še dolgo po obisku razmišljam o mnogokateri stvari, povezani z nastopom, sodelovanjem in pacienti. (3, Ž)

Več študentov je poročalo o dobri tehnični izvedbi:

Mislím, da je bil nastop zelo lepo zasnovan in da nam je super uspel. (3, Ž)

Refleksije so se razlikovale glede na oddelke, kjer so bili izvedeni nastopi:

Otroci na psihiatriji so bili zelo neodzivni, vendar sem šele po nastopu dojela, zakaj. (6, Ž)

Spoznanje in spodbujanje vrednote zdravja

Kategorijo drugega reda *Spoznanje in spodbujanje vrednote zdravja* sta sestavljali kodi *hvaležnost za zdravje* in *spoznanje vrednote zdravja*. Pogled na soočenje z boleznijo in s tem povezana čustva je pri študentih sprožilo razmislek o lastni ranljivosti in vrednosti zdravja:

Ko smo bili obkroženi z vsemi otroki, nekateri izmed njih so bili zelo bolni, sem razmišljala o tem, kako zelo sem lahko srečna, da sem zdrava. (1, Ž)

Čustveni odzivi študentov

Znotraj teme *Čustveni odzivi študentov* ugotavljamo, da so na čustveni ravni nastope doživljali zelo intenzivno. Razvilo se je pet kategorij drugega reda: *Empatija*, *Občutek dela dobrega*, *Izrazito pozitivni občutki*, *Občutek odgovornosti* in *Negativni občutki*.

Refleksije so se razlikovale glede na bolnišnične oddelke, kjer so nastopali.

Empatija

Študenti so empatijo doživljali na različne načine. Izražali so jo skozi sočustvovanje s starši, empatijo do otrok, sočustvovanje z zaposlenimi, doživljali so čustva na robu joka in ganjenost. Kategorijo drugega reda *Empatija* sestavljajo kode *sočustvovanje s starši*, *empatija do otrok*, *sočustvovanje z zaposlenimi* ter *čustva na robu joka*.

Več udeležencev je opazilo bolečino staršev in zaposlenih in z njimi sočustvovalo:

Najbolj so se me dotaknile obrazne mimike otrok, staršev in osebja. V njih je bilo moč videti vsaj začasno brezkrbnost. (4, Ž)

Najpogosteje pa so čutili *empatijo do otrok*, saj so bile videne situacije za mnoge čustveno zahtevne:

Veselje, empatičnost do otrok, žalost, ko vidiš otroke, ki se niti ob glasbi ne morejo sprostiti. (9, Ž)

Nekateri študenti so občutili čustva na robu joka. Najpogosteje jih je močno ganilo zdravstveno stanje pacientov pa tudi odzivi otrok in moč, ki jo ima glasba:

Ko sem ga videla, kako pozorno nas posluša in kako je ob glasbi čisto obmolknil, mi je bilo na trenutke izjemno težko in sem bila na robu joka. (5, Ž)

Občutek dobrega dela

Študenti so svoje nastope doživljali kot koristne in so imeli občutek, da so nastopi dobro delo. V okviru kategorije drugega reda *Občutek dobrega dela* sta bili najdeni kodi *deljenje dobre volje* in *doživljanje nastopa kot lepe geste*.

Študenti so bili ponosni na svoje nastope, saj so imeli občutek, da delajo dobro in *širijo dobro voljo*:

Glasba je vse spravila v dobro voljo, otroci so bili nasmejani, uživali so tudi njihovi starši, prav tako menim, da smo polepšali dan tudi osebju. (1, Ž)

Svoj nastop so doživljali kot nekaj dobrega. Več študentov je glasbeni obisk *doživljalo kot lepo gesto*:

Veselje in ponos, da sem skupaj s sošolci lahko otrokom, staršem in zaposlenim prinesla nekaj pozitivnega. (1, Ž)

Izrazito pozitivni občutki

Skozi citate je bilo možno prepoznati veliko izrazito pozitivnih občutkov. Študenti so nastope doživljali pretežno pozitivno. V kategoriji drugega reda *Izrazito pozitivni občutki* so bile prepoznane kode *zrcaljenje pozitivnih občutkov otrok, pozitivno doživetje nastopa, občutek sreče, občutek topline*.

Študenti so svoje nastope običajno doživljali pozitivno:

Ob obeh nastopih sem se počutila presrečno ... skupaj pa smo ustvarili prijetno klimo. (8, Ž)

Nastopajoči so *zrcalili pozitivne občutke otrok*. Če so uživali otroci, so pozitivne občutke občutili tudi izvajalci glasbe:

Užival sem, ker so otroci tudi. (7, M)

Odzivanje poslušalcev je v nastopajočih prebujalo pozitivne občutke. Sodelovanje poslušalcev in pozitiven odziv sta v študentih sprožila *občutek sreče*:

Zelo lepo je bilo opazovati reakcije navzočih, najbolj te razveseli, ko začnejo pacienti/starši/osebje prepevati s tabo. (8, Ž)

Med pozitivnimi čustvi, ki so jih študenti doživljali, se je večkrat pojavil *občutek topline*:

Čutila sem veliko topline, na trenutke sem bila malo čustvena, kar mi je bilo pričakovano, na splošno pa sem čutila samo pozitivna čustva. Občutila sem, da imam v sebi veliko ljubezni, ki jo lahko delim z drugimi, in preko glasbe lahko to dosežemo. (2, Ž)

Občutek odgovornosti

Pojavljal se je tudi občutek odgovornosti. Študenti ta občutek povezujejo z odgovornostjo do kvalitetne izvedbe in odgovornostjo kot glasbeniki, da s svojimi izvedbami pripomorejo k izboljšanju kvalitete življenja v bolnišničnem okolju, če lahko. Znotraj kategorije drugega reda *Občutek odgovornosti* sta se razvili kodi *občutek odgovornosti osrečevanja kot glasbenik in občutek odgovornosti do kvalitetnega nastopa*.

Študenti so se zavedali odgovornosti, ki jo imajo kot izvajalci v tako občutljivem okolju. Zavedali so se priložnosti, da z glasbo izvedejo nekaj lepega, in nastop vzeli zelo resno:

Ob nastopu sem razmišljala predvsem, da moram dati vse od sebe, da bodo otroci, ki so za toliko stvari prikrajšani, doživeli kaj lepega. (5, Ž)

Izražen je bil tudi občutek odgovornosti, ki je bil povezan z obremenjenostjo in dinamiko v skupini. Ena od študentk je tudi poročala, da občuti preveč odgovornosti pri pripravi:

Občutila sem napetost in zaskrbljenost ... Večino časa sem se počutila, kot da je vsa odgovornost glede izbire in dolžine programa, tempov itd. samo na meni. (6, Ž)

Negativni občutki

Negativne občutke študenti doživljajo med pripravljanjem nastopa in v skupinski dinamiki, negativno pa doživljajo tudi okolje težkih situacij, kot je soočanje z boleznijo. Najdene so bile kode *napetost znotraj skupine, preobremenjenost, zaskrbljenost za izvedbo nastopa, žalost*.

Negativen občutek je bil včasih posledica dinamike v skupini nastopajočih. Skupinska dinamika je vodila v *napetost znotraj skupine, preobremenjenost in zaskrbljenost za izvedbo nastopa*:

Bila sem preobremenjena. Skrbelo me je, da nastop ne bo uspel in da bomo razpadle. Nismo si znale predstavljati, kako bo vse skupaj potekalo – kolikokrat bi katero ponovile in koliko bi jih zaigrale na vsakem oddelku, zato so bile moje misli usmerjene samo v najboljšo možno izpeljavo našega skupnega nastopa. (6, Ž)

Izrazito negativen občutek, ki so ga občutili nastopajoči študenti, je bila *žalost*. Ta je bila najpogostejše povezana z videnimi situacijam:

Veselje, empatičnost do otrok, žalost, ko vidiš otroke, ki se niti ob glasbi ne morejo sprostiti. (9, Ž)

Odzivi socialnega okolja

Kot zadnja se je razvila tema *Odzivi socialnega okolja*, znotraj katere so se razvile štiri kategorije drugega reda: *Sprememba čustvenega odzivanja, Hvaležnost in zadovoljstvo, Sodelovanje in Negativen odziv*.

Ključnega pomena za glasbene obiske so bili tudi odzivi okolice. Študenti odzive opažajo pri vseh treh skupinah navzočih – pri pacientih, njihovih starših in osebju pediatrične klinike. Vsi naštetih so se najpogostejše odzvali s spremembo čustvenega odzivanja na fizični ravni (nasmeh, sprememba mimike, telesni stik), hvaležnostjo in z zadovoljstvom, s sodelovanjem, redkeje pa so študenti opazili negativen odziv.

Preglednica 6 Prikaz kategorij prvega in drugega reda teme Odzivi socialnega okolja

Tema	Kategorije drugega reda	Kategorije prvega reda
Odzivi socialnega okolja	Sprememba čustvenega odzivanja	Sprememba obrazne mimike Smejanje Veselje Ganjenost
	Hvaležnost in zadovoljstvo	Hvaležnost otrok Hvaležnost vseh navzočih Zadovoljstvo staršev Zadovoljstvo zaposlenih Zadovoljstvo otrok
	Sodelovanje	Participacija Sodelovanje skozi prepevanje Sodelovanje skozi ples in gib
	Negativni odziv	Strah pred neznanim Negativen odziv navzočih v čakalnici radiološkega oddelka

127

Sprememba čustvenega odzivanja

Kategorijo drugega reda *Sprememba čustvenega odzivanja* sestavljajo kode *sprememba obrazne mimike, smejanje, veselje, ganjenost*.

Glasba je spodbudila občutke ganjenosti pri vseh navzočih, še posebej pri starših, ki so opazovali svoje otroke, ki se odzivajo na glasbo:

Mama dečka na dializi je bila med opazovanjem svojega sina, kako pozorno posluša glasbo, nekoliko ganjena, tudi sama je skoraj zajokala. (5, Ž)

Okolica se je pogosto odzvala pozitivno in z *veseljem*, kar je bilo moč opaziti skozi nasmeh na obrazu in skozi *smeh* otrok:

Po takšni izkušnji šele zares opaziš, kakšno moč ima glasba, saj iz prve roke vidiš nasmeh na obrazu vseh otrok, tudi tistih, ki so prišli objokani ali slabe volje. (1, Ž)

Nekateri so se intenzivno čustveno odzvali, kar je bilo včasih moč opaziti že na fizični ravni. Gre za fizični odziv na pozitivne občutke.

Vsem glasba pričara nasmeh na obraz, otroci in starši si začnejo izkazovati naklonjenost na fizičen način (z objemanjem, plesanjem, gibanjem ob glasbi ...). (9, Ž)

Hvaležnost in zadovoljstvo

Znotraj kategorije drugega reda *Hvaležnost in zadovoljstvo* so se oblikovale kode *hvaležnost otrok*, *hvaležnost vseh navzočih*, *zadovoljstvo staršev*, *zadovoljstvo zaposlenih* in *zadovoljstvo otrok*.

Študenti so bili mnenja, da so predvsem osebe, pa tudi bolniki in njihovi starši pogosto izražali hvaležnost in zadovoljstvo. Veselili so se novih glasbenih obiskov:

Najbolj me je presenetilo, kako zelo je bilo hvaležno osebje. Prejeli smo ogromno pohval in zahval. Vidno je bilo, da komaj čakajo, da pridemo ponovno popestriti njihovo okolico z glasbo. (8, Ž)

Opazila sem, da smo vsaj kanček polepšali dan vsakemu posamezniku, ki nas je poslušal. Mislim, da je vsem prisotnim veliko pomenilo, da smo tam. Vsi so se nam zahvaljevali in rekli, naj pridemo večkrat. (2, Ž)

Sodelovanje

Kategorijo drugega reda *Sodelovanje* sestavljajo kode *participacija*, *sodelovanje skozi prepevanje* ter *sodelovanje skozi ples in gib*. Opažen je bil vpliv žive glasbe na spodbujanje sodelovanja med navzočimi in nastopajočimi. Glasba je ustvarila prijetno sodelovalno klimo in navzoče vabila k participaciji.

Sodelovanje se je izrazito kazalo skozi petje in ples. Glasba je poslušalce povabila k sodelovanju, še posebej, če jim je bila že poznana.

Glasba je mnoge povabila k participaciji. Sprva se niso pridružili vsi bolniki, vendar jih je glasba privabila k udeležbi v prostoru, kjer je bila izvajana živa glasba:

Nekateri otroci so bili na začetku malo zadržani in sramežljivi, ko pa smo začeli peti, so počasi prihajali v skupni prostor in začeli uživati v glasbi. (Ž, 1)

Otroci so sodelovali skozi *ples in gib*, mnogi pa tudi skozi *prepevanje*:

Najbolj se me je dotaknilo plesanje in gibanje ob glasbi neke majhne punčke v čakalnici in tudi otroci, ki so z nami spontano peli »Mačka Murija« na onkologiji. (9, Ž)

Negativen odziv

Študenti so v manjšini doživeli tudi negativen odziv okolja. Razvita je bila kategorija drugega reda *Negativen odziv*, prepoznane so bile kode *strah pred neznanim*, *neodzivnost*, *negativen odziv*.

Nekateri starši so se zaskrbljeno, negativno odzvali, saj niso vedeli, kaj naj od nastopajočih v naprej pričakujejo. Doživljali so *strah pred neznanim*:

Zaposleni so uživali, otroci tudi, nekateri starši so mislili, da bomo razbijali, a seveda nismo. (7, M)

Študenti so doživeli razočaranje, kadar se je okolica odzvala izrazito negativno z zavijanjem z očmi in z izogibanjem. Takšen odziv je bil opazen samo v veliki čakalnici in v prehodnih traktih, kar bi lahko bilo povezano z lastnostmi prostora:

Predvsem veselje in pričakovanje, kak bo odziv, malo razočarana zaradi odziva pacientov v veliki čakalnici, zavijanje z očmi, umikanje otrok pa vse do radosti ob tem, ko vidiš otroke, kako uživajo ob glasbi. (3, Ž)

Študenti včasih od poslušalcev sploh niso prejeli odziva, kar povezujejo z naravo oddelka, kjer so nastopili:

Otroci na psihiatriji so bili zelo neodzivni, vendar sem šele po nastopu dojela, zakaj. (6, Ž)

Diskusija

Z raziskavo smo želeli osvetliti doživljanje glasbenih obiskov študentov glasbe in preučiti ključne vplive žive glasbe v pediatričnem okolju. Zanimalo nas je, kako so študenti glasbe doživeli glasbene obiske na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana, pri katerih socialnih deležnikih (sonastopajoči, bolniki, starši, zdravstveno osebje) so študenti najbolj zaznali učinke glasbenih obiskov in katere učinke so zaznali ter ali se je doživljanje glasbenih obiskov študentov razlikovalo glede na različne pediatrične oddelke.

Izhajajoč iz prvega raziskovalnega vprašanja o doživljanju glasbenih obiskov pri študentih Akademije za glasbo lahko iz njihovih odgovorov povzamemo, namreč da so le-te doživljali čustveno zelo intenzivno. Naši izsledki potrjujejo ugotovitve predhodnih raziskav (Bro idr., 2025; Humphreys idr., 2019), da imajo glasbeni obiski pomemben vpliv na osebnostno in umetniško rast študentov glasbe ter njihovo čustveno doživljanje. Študenti Akademije za glasbo so glasbene obiske doživljali kot čustveno intenzivne, prevladovala so pozitivna čustva, občasno pa so se ob prvih stikih pojavila tudi občutja strahu in žalosti, zlasti zaradi empatije do otrok in njihovih staršev. Ta čustvena odzivnost je bila pogosto pogojena z oddelkom in s čustvenimi reakcijami pacientov ter njihovih

svojcev. Izkušnja je študente glasbe spodbudila k ozaveščanju zdravilne moči glasbe, k preusmeritvi fokusa z lastne tehnične izvedbe na dobrobit poslušalcev in k osebnostni rasti, saj so glasbene obiske doživljali kot globoko transformativne.

Do podobnih ugotovitev so prišli tudi Margrethe Langer Bro idr. (2025), ki so navajali, da so študenti glasbe ob glasbenih obiskih v bolnišničnem okolju poročali o razvoju osebne, umetniške in profesionalne zavesti. Za razliko od odgovorov naših študentov pa so poročali tudi o odpiranju neznanemu, občutljivosti za prostor in širjenju glasbene identitete. Tudi Julia Humphreys idr. (2019) izpostavljajo, da sodelovanje študentov glasbe in medicine v bolnišničnih okoljih spodbuja improvizacijo, poslušanje in interakcijo s pacienti, zmanjšuje izvajalsko anksioznost ter krepi samozavest, dobro počutje in odpornost. Naša raziskava tako dodatno potrjuje, da glasbeni obiski predstavljajo pomemben most med umetniško prakso in socialnoterapevtsko vlogo glasbe, pri čemer je ključen premik od perfekcionistične, tekmovalno usmerjene izvedbe k empatičnemu in odzivnemu glasbenemu izražanju.

Glede drugega raziskovalnega vprašanja, kateri socialni deležniki so se najbolj odzivali na glasbene obiske študentov glasbe na pediatrični kliniki, lahko povzamemo, da so le-ti prepoznali učinke pri vseh – najbolj pri hospitaliziranih otrocih in njihovih starših pa tudi pri zdravstvenemu osebju. Pogostokrat je prišlo do glasbenega soustvarjanja več socialnih deležnikov, saj so se muziciranju študentov s petjem, z igranjem ali s plesom pridružili tudi otroci, starši in/ali zaposleni. K skupnostnim glasbenim dejavnostim so še posebej povabile bolj poznanе otroške skladbe, kot npr. »Maček Muri«. Študenti so kot učinke opazili sprostitveni učinek glasbe, izboljšanje počutja ter lažje povezovanje vseh navzočih. Podobno ugotavljata tudi Kristy Apps in Naomi Sunderland (2021), ki dokazujeta vpliv glasbe pri močnejših odnosih, mirnejšem okolju in izboljšanju komunikacije osebja. Učinke sprostitve in popestritve okolja dokazujejo tudi Margrethe Langer Bro idr. (2022), ki v svoji raziskavi glasbo povezujejo z odmori, ki predstavljajo dobrodošlo spremembo med zdravljenjem. Poročajo tudi, da glasba spodbuja dobro počutje, vpliva na medsebojne odnose in izboljša odnos med bolniki ter medicinskimi sestrami.

Učinki so bili še posebej opazni pri bolnikih, saj so se ti najpogosteje odzvali z aktivnim sodelovanjem, kot sta petje in plesanje. Študenti so pri njih pogosto opazili srečo, veselje in sprostitve. Bolniki so se v sicer stresnem okolju s pomočjo glasbe umirili. Pri nekaterih otrocih je bila opažena izrazita čustvena sprememba, kjer je jok nadomestil smeh.

Študenti opažajo povezanost med bolniki in njihovimi starši. Starši so ob poslušanju glasbe s svojimi otroci vzpostavili fizični stik, jim s tem nudili podporo in se z njimi bolj povezali. Pooja Santapuram idr. (2021) v svojem delu prav tako opažajo povezavo bolnikov in njihovih staršev. Avtorji opozarjajo na vpliv počutja staršev na njihove otroke, ki so hospitalizirani v pediatričnem okolju. Skozi glasbo so študenti opazili stisko staršev, z glasbo pa so jim želeli ponuditi sprostitev in izboljšanje počutja.

Pri zdravstvenem osebju je bila opažena velika mera hvaležnosti. Osebe se je ob glasbi sprostito, nekateri so sodelovali z nastopajočimi. Študenti so opazili, da so zaposleni postali empatičnejši do pacientov, za svoje delo pa zavzetejši.

Med navzočimi, še posebej s strani s strani zdravstvenega osebja, so občutili hvaležnost in so se počutili zaželeni. Podobno ugotavljata tudi Kristy Apps in Naomi Sunderland (2021), ki v svojem delu opisujeta podobne občutke študentov, ki so se počutili cenjene in zaželeni.

Na podlagi odgovorov na tretje raziskovalno vprašanje lahko sklenemo, da so študenti na pretežno vseh oddelkih opazili učinke svojih glasbenih obiskov, kar je skladno z ugotovitvami v literaturi (Bro idr., 2017). Izjema je bil obisk na oddelku za otroško psihiatrijo, kjer študenti niso zaznali učinka ali odziva žive glasbe na bolnike. Negativni odzivi socialnega okolja so se pojavljali tudi v čakalnicah in prehodnih traktih, medtem ko so se na ostalih oddelkih počutili bolj zaželeni. Pia Dreyer idr. (2024) v svojem delu izpostavljajo možno povezavo med stopnjo bolezni in interesom za glasbene intervencije. Ugotavljajo, da dolgotrajneje in huje bolni glasbene intervencije doživljajo intenzivneje. Te ugotovitve se pogojno skladajo z našimi, saj so bili glasbeni obiski deležni boljšega sprejema na oddelkih dolgotrajno bolnih, medtem ko so se v čakalnicah in prehodnih traktih študenti počutili manj zaželeni in opazili več negativnih odzivov.

Sklep

Raziskava potrjuje, da glasbeni obiski ne vplivajo pozitivno le na paciente in njihovo okolje, temveč imajo pomemben transformativni učinek na študente glasbe, saj spodbujajo njihovo osebno rast, zmanjšujejo izvajalsko anksioznost ter poglobljajo zavedanje o terapevtski moči glasbe. Ti rezultati poudarjajo potrebo po vključevanju socialnoterapevtske dimenzije glasbe v akademske izobraževalne programe, s čimer se krepi blagostanje izvajalcev in prejemnikov glasbenih intervencij ter širši družbeni pomen glasbene umetnosti.

Kot pomanjkljivosti naše raziskave naj izpostavimo, da zaradi značilnosti bolnišničnega okolja študenti niso bili prisotni na vseh oddelkih,

prav tako je bila razporeditev po oddelkih neenakomerna. Posledično opažene razlike med oddelki niso nujno odraz dejanskega stanja. Vzorec je relativno majhen, spolna struktura in razporeditev študentov po študijskih smereh pa nista uravnoteženi.

Rezultati raziskav odpirajo nove priložnosti za raziskovanje vpliva glasbe v kliničnem okolju. Smiselno bi bilo raziskati, kako glasbene obiske doživljajo ostali socialni deležniki (bolniki, starši, osebje), ter raziskati pomen žive glasbe tudi v drugih kliničnih okoljih. Raziskavo bomo nadgradili z analizo spremljanja doživljanja študentov čez daljši čas, preko petih glasbenih obiskov v treh različnih obdobjih.

Literatura

- Apps, K., in Sunderland, N. (2021). Live music in hospital oncology settings: Environmental, interpersonal, and personal outcomes for staff, patients, and carers. *Arts and Health*, 15(1). <https://doi.org/10.1080/17533015.2021.1946110>
- Braun, V., in Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101.
- Bro, M. L., Finderup, J., Smilde, R., Gram, B., in Dreyer, P. (2022). Musical breaks-live music in a hemodialysis setting: A qualitative study on patient, nurse, and musician perspectives. *Healthcare*, 10(9), 1637.
- Bro, M. L., Jespersen, K. V., Hansen, J. B., Vuust, P., Abildgaard, N., Gram, J., in Johansen, C. (2017). Kind of blue: A systematic review and meta-analysis of music interventions in cancer treatment. *Psycho-Oncology*, 27(2), 386–400.
- Bro, M. L., Smilde, R., Thorn, L., Fischer, S., Hosbond, K., Larsen, C. S., in Dreyer, P. (2025). Live music in the ICU: A qualitative study of music students' perspectives. *Musicae Scientiae*, 29(2), 362–384.
- Clark, I., in Harding, K. (2011). Psychosocial outcomes of active singing interventions for therapeutic purposes: A systematic review of the literature. *Nordic Journal of Music Therapy*, 21(1), 80–98.
- Dingle, G. A., Sharman, L. S., Bauer, Z., Beckman, E., Broughton, M., Bunzli, E., Davidson, R., Draper, G., Fairley, S., Farrell, C., Maree, L., Sjaan Gomersall, F., Gomersall, S., Hong, M., Larwood, J., Lee, C., Lee, J., Nitschinsk, L., Peluso, N., ... Wright, O. R. L. (2021). How do music activities affect health and well-being? A scoping review of studies examining psychosocial mechanisms. *Frontiers in Psychology*, 12, 713818.
- Dreyer, P., Thorn, L., Lund, T. H., in Bro, M. L. (2024). Live music in the intensive care unit: A beautiful experience. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, 19(1), 2322755.
- Frühholz, S., Trost, W., in Grandjean, D. (2014). Neural entrainment to music: Enhanced emotional response to live versus recorded music. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 111(51), 18165–18170.

- Higgins, L. (2012). *Community music: In theory and in practice*. Oxford University Press.
- Humphreys, J., Hawley, R., in Ramachandran, S. (2019). Emerging findings from medical and music student experiences of training with hospital musicians. *Musiology Research Journal*, 1(6), 103–134.
- Johnson, A. A., Berry, A., Bradley, M., Daniell, J. A., Lugo, C., Schaum-Comegys, K., Villamero, C., Williams, K., Yi, H., Scala, E., in Whalen, M. (2021). Examining the effects of music-based interventions on pain and anxiety in hospitalized children: An integrative review. *Journal of Pediatric Nursing*, 60(5), 71–76.
- Kakar, E., Billar, R. J., van Rosmalen, J., Klimek, M., Takkenberg, J. J. M., in Jeekel, J. (2021). Music intervention to relieve anxiety and pain in adults undergoing cardiac surgery: A systematic review and meta-analysis. *Open Heart*, 8(1), e001474.
- Ko, W., in Kiser-Larson, N. (2016). Stress levels of nurses in oncology outpatient units. *Clinical Journal of Oncology Nursing*, 20(2), 158–164.
- Lee, H. Y., Nam, E. S., Chai, G. J., in Kim, D. M. (2023). Benefits of music intervention on anxiety, pain, and physiologic response in adults undergoing surgery: A systematic review and meta-analysis. *Asian Nursing Research*, 17(3), 138–149.
- Loewy, J. V., Stewart, K., Dassler, A. M., Telsey, A., in Homel, P. (2021). Effect of live versus recorded music on children receiving mechanical ventilation and sedation in the pediatric intensive care unit: A randomized exploratory trial. *Journal of Music Therapy*, 58(3), 267–286.
- Pautex, S., in Barazzoni, F. (2025). Preferred live versus preferred recorded music for delirium in geriatric acute care: A randomized pilot trial. *BMC Geriatrics*, 25, 59.
- Podsiadlo, A. R., Kresovich, J. K., in Johnson, J. S. (2020). Effects of live versus recorded harp music on preoperative anxiety and vital signs: A pilot study. *Journal of PeriAnesthesia Nursing*, 35(6), 585–591.
- Preti, C., in Welch, G. F. (2011). Music in a hospital: The impact of a live music program on pediatric patients and their caregivers. *Music and Medicine*, 3(4), 213–223.
- Preti, C., in Welch, G. F. (2013). Professional identities and motivations of musicians playing in healthcare settings: Cross-cultural evidence from UK and Italy. *Musicae Scientiae*, 17(4), 359–375.
- Sampaio, A. D. S. C. (2023). Music-based interventions in rehabilitation of children and adolescents with chronic diseases: Sharing an experience from a Brazilian public hospital. *Frontiers in Rehabilitation Sciences*, 4, 1116914.
- Santapuram, P., Stone, A. L., Walden, R. L., in Alexander, L. (2021). Interventions for parental anxiety in preparation for pediatric surgery: A narrative review. *Children*, 8(11), 1069.
- Silletti, A., Guzzo, I., Mastrolorenzo, A., Piga, S., Ciofi degli Atti, M., in Grimaldi Capitello, T. (2023). Effects of live music during hemodialysis treatments in pediatric patients. *Journal of Nephrology*, 36(4), 2071–2079.

- Wal-Huisman, E., van der Wal-Huisman, H., Gerds, T. A., in van der Steen, J. T. (2023). Live bedside music for hospitalized older adults: A qualitative descriptive interview study. *International Journal of Older People Nursing*, 18(2), e12574.
- Yon Yi, S. Y., in Kim, A. J. (2023). Implementation and strategies of community music activities for well-being: A scoping review of the literature. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(3), 2606.